

KLİNİK GELİŞİM

İstanbul Tabip Odası'nın Süreli Bilimsel Yayınıdır • Üç ayda bir yayımlanır
Cilt 18 • Sayı 3 2005

YEREL SÜRELİ YAYIN

Sahibi

İstanbul Tabip Odası Yönetim Kurulu Adına
Prof. Dr. Gençay GÜRSOY

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Dr. Halit TOGAY

Editör

Prof. Dr. Nükhet TÜZÜNER
(İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı)

Yayın Kurulu

Doç. Dr. Güher SARUHAN DİRESKENELİ
(İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı)

Prof. Dr. Burhan FERHANOĞLU
(İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı)

Prof. Dr. M. Taner GÖREN
(İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı)

Prof. Dr. Günseli KILINÇ
(İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı)

Prof. Dr. Engin ORAL
(İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı)

Prof. Dr. Cengiz YAĞIZ
(İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, KBB Anabilim Dalı)

Yazışma Adresi:

İstanbul Tabip Odası
Türkcocağı Cad. No.17 34440 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: (0212) 514 02 92, Faks: (0212) 513 37 36
E-mail: istabip@istabip.org.tr

Ederi: 5 YTL.

Bu dergi, ülkede tıp biliminin yayılması amacıyla
güttüğünden KDV'den bağımsızdır.

ISSN 1300-0675

Abone Bedeli: Yıllık, 65 YTL

Reklam: Logo Reklam Ajansı, Ali Cinik
Tel: (0212) 531 02 04

Copyright®

Türk Tabipleri Birliği - İstanbul Tabip Odası

Yayın ve Baskı Hazırlığı

Turgut Yayıncılık ve Tic. A. Ş.
Bomonti Fırın Sok. No: 61/2, 34381 Şişli, İstanbul
Tel: +90 212 233 02 23
+90 212 296 34 28
Faks: +90 212 233 65 45
E-posta: turyay@turyay.com.tr
Web sitesi: www.turyay.com.tr

Film Çıkış: Renk Repro +90 212 275 02 10

Baskı: Golden Medya +90 212 629 00 24

100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi 1. Cad. No: 88, Bağcılar-İstanbul

Baskı tarihi: Ocak 2006

Çocuk ve Erişkinde Aşılama

Ö Z E L S A Y I S I

EDİTÖRÜN NOTU

Günümüzde aşı uygulamaları, başta çocuk sağlığı olmak üzere tıbbın her alanında en ilgi çeken konular arasında yer almaktadır. Bu açıdan Klinik Gelişim Dergisi'nin bu özel sayısının da ilginizi çekeceğini umuyoruz.

Dergide ilk olarak, aşı uygulamalarındaki prensipler ve sabada sık karşılaşılan sorunlar yeni bilimsel veriler ışığında ele alındı. Ülkemizin ulusal aşı programındaki yenilikler ve aşı ile korunulabilir hastalıklara karşı yürütülen programlar uygulayıcılar tarafından kaleme alındı. Ülkemizdeki aşılama oranları hâlâ istenilen düzeyde değildir, her ne kadar kampanyalar ile belirli bir düzeye ulaşılmaya çalışılsa da sürekli olarak ve tüm ülke geneli açısından bir yaşında olup tam aşıları olanların oranı maalesef hâlâ %80'lerin çok altındadır. Bu nedenle, kaçırılmış aşı fırsatı, ülkemiz açısından önemle ele alınması gereken bir konudur. Dergide bu konu ayrıntıları ile incelenmiştir.

Gelişmelerin en fazla yaşandığı alanlardan biri olan aşılar, sağlıklı kişilere uygulandıkları için, yan etkileri açısından tıp alanındaki başka girişimlere göre daha fazla tartışma konusu olurlar. Bu açıdan aşı yan etkilerinin tartışıldığı bir makale de, dergilerin aşı özel sayılarında mutlaka yer almalıdır diyerek, biz de bu konuya yer verdik.

İnfluenza virus enfeksiyonlarında etken, epidemiyoloji ve korunma ele aldığımız bir diğer konudur. Kuş gribi, gelecekte bir influenza epidemisi olasılığı, bu konuyu her zaman etraflıca tartışmamızı gerektiren koşullardır. Önemini hiçbir zaman yitirmeyecek olan hepatit B aşısı ise, hepatit B epidemiyolojisindeki güncel bilgiler ve aşılamadaki son gelişmeler ışığında ayrıntılı bir şekilde tartışıldı. Hepatit B aşısı uygulamaları sırasında dünyada gözlenen olaylar ve ülkemizdeki değişiklikler dikkatle incelenmesi gereken noktalarlardır.

Pnömonokok aşısının dergimiz yayına hazırlanırken ülkemizde piyasaya sunulmuş olması nedeni ile, daha da ilgi çekici duruma geldi. Aşı geliştirme çalışmalarında adından sıkça söz edilen DNA aşıları ise bir diğer konu olarak ele alındı.

Sağlığın her alanında olduğu gibi aşılar konusunda da sosyal ve politik boyutlar önemlidir. Çiçek aşısının biyolojik silah olarak kullanımının da ele alındığı ayrıntılı inceleme ve tarihi bilgiler içeren makalenin yanı sıra, aşıların geleceği konulu makale de bu açıdan önemli mesajlar içermektedir. Klinik Gelişim Dergisi'nin bu özel sayısının hepimize yararlı olacağını ümit eder, derginin yayına hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Dr. Gülbin Gökçay

İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü
İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
Sosyal Pediatri Bilim Dalı Başkanı

İçindekiler

Çocuk ve Erişkinde Aşılama

Ö Z E L S A Y I S I

Aşı Uygulamalarında Genel Prensipler ve Sık Rastlanan Sorunlar	4	<i>Gülbin Gökçay, Rabia Konukoğlu</i>
Genişletilmiş Başıklama Programı	12	<i>Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü</i>
Aşıların Yan Etkileri	20	<i>Nurdan Evliyaoğlu</i>
Kaçırılmış Aşı Fırsatı	24	<i>Emel Gür</i>
Hepatit B Enfeksiyonları: Epidemiyoloji ve Aşı	32	<i>Selim Badur</i>
Pnömonok Aşları	44	<i>Betül Ulukol</i>
İnfluenza Aşısı ve Epidemiyolojisi	51	<i>Ayper Somer</i>
Biyolojik Silah Olarak Çiçek ve Aşısı	63	<i>Osman Şadi Yenen</i>
Aşının Geleceği ve Karşılaşılan Sorunlar	89	<i>Ahmet Arvas</i>
Başıklamada Yenilik: DNA Aşları	96	<i>Adem Aydın</i>

EDİTÖR

Dr. Gülbin Gökçay

Istanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Sosyal Pediatri Bilim Dalı

YAZARLAR (Soyadı sırasıyla yazılmıştır)

Dr. Ahmet Arvas

Istanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Sosyal Pediatri Bilim Dalı

Dr. Adem Aydın

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Sosyal Pediatri Bilim Dalı

Dr. Selim Badur

Dr. Nurdan Evliyaoğlu

Istanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Viroloji ve Temel İmmünoloji Bilim Dalı
Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Sosyal Pediatri Bilim Dalı

Dr. Gülbin Gökçay

Istanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Sosyal Pediatri Bilim Dalı

Dr. Emel Gür

Istanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Sosyal Pediatri Bilim Dalı

Dr. Rabia Konukoğlu

Dr. Ayper Somer

Istanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı Enstitüsü Aile Sağlığı Anabilim Dalı
Istanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Pediatrik Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik İmmünoloji Bilim Dalı

Dr. Betül Ulukol

Dr. Osman Şadi Yenen

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Sosyal Pediatri Bilim Dalı

Istanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı